

concept

“een hart voor het dorp”
doorstart OBS De Koelebösch
als *brede groene* school

AANLEIDING

Een school is het kloppend hart van een dorp. Ouders, kinderen en andere dorpsbewoners ontmoeten elkaar bij de school. De kinderen nemen deel aan het verenigingsleven in het dorp: o.a. de harmonie, vogelwerkgroep, jonkheid. Is de school eenmaal weg uit een dorp dan gaan kinderen niet alleen elders naar school maar is de kans ook groot, dat zij daar ook zullen deelnemen aan sociale activiteiten. Het dorp wordt op den duur slechts een wijk en mist zijn sociale functie, allerlei ontmoetingsplekken verdwijnen. Sinterklaas komt niet meer in het dorp en de carnaval wordt elders gevierd! Het wordt een slaapdorp.

De basisschool (OBS De Koelebösch) in Bemelen die hier al 160 jaar staat, dreigt over twee jaar gesloten te worden: de groei van het aantal kinderen in Bemelen is nu te klein om de school op lange termijn in stand te houden. Voor de jong volwassenen in Bemelen is het moeilijk om zich in het geboortedorp te vestigen. Al een aantal jaren is er een nieuwbouwproject in de planning, maar er is helaas nog niets van gerealiseerd.

De Koelebösch is **prachtig gelegen** tussen de Limburgse heuvels. Vanaf het schoolplein is er een fantastisch zicht op mergelgroeves, weilanden, boomgaarden en bos. Een geweldige omgeving om als kind in op te groeien. De schoolkinderen in Bemelen zijn zeer bevoorrecht. Buiten spelen bevordert het sociale gedrag en het respect voor de natuur. Kinderen vinden het heerlijk om te ravotten, rennen, hutten te bouwen, waardoor hun conditie als vanzelf optimaal is.

Bovendien is de school een kleine en **sociaal veilige school**. Er is veel individuele aandacht voor ieder kind. Er heerst een rustige en prettige sfeer in de groepen.

In maart 2009 is er in Bemelen een eerste bijeenkomst geweest in het kader van het "Dorpsomgevingsplan (DOP)". Dit provinciaal initiatief geeft bewoners van kleine kernen de mogelijkheid om samen mee te beslissen over de noodzakelijke voorzieningen in hun dorp. Bewoners hebben tijdens deze bijeenkomst in kleine groepen gediscussieerd over de positieve en negatieve aspecten van het dorp. Het verlies van de school, het uitblijven van de nieuwbouw, het noodzakelijke opknappen van de school en gemeenschapshuis zijn speerpunten in deze discussie.

DOORSTART ALS BREDE GROENE SCHOOL

Al een aantal jaren leeft de gedachte bij een aantal ouders en dorpsgenoten om zelf initiatief te nemen. Toen het voortbestaan van de school concreet onder druk kwam te staan, was het dan ook niet moeilijk om een werkgroep te vormen, de werkgroep heeft zich ten doel gesteld de school voor Bemelen te behouden.

De werkgroep wil de school profileren als *brede, groene school*, die ook voor ouders en kinderen in de wat wijdere omgeving interessant is. Wie wil er nu niet zijn kind laten opgroeien in deze ideale omgeving? Veel activiteiten buiten, veel bewegen, gezond eten, veiligheid, rust, kleinschaligheid, maar uiteraard ook zeer veel zorg voor de cognitieve en creatieve ontwikkeling van de kinderen. Dit zijn toch de ideale voorwaarden om als kind in op te groeien.

Daarnaast is er professionele opvang tussen de middag en na school voorzien. De school en opvang vormen samen "De brede groene school". Er wordt in gezamenlijkheid gewerkt aan het vormgeven van het concept. Dat betekent ook na school de mogelijkheid om aan allerlei activiteiten deel te nemen (spelen in het bos, zaadjes verzorgen, ravotten in de tuin, bakken van vlaaien, knutselen).

We maken bewust gebruik van de vele mogelijkheden in het dorp Bemelen. Meehelpen met de boer, uitleg van de fruitteler en natuurlijk fruit proeven, graan malen in de Van Tienhovenmolen, een mergelgroeve bezoeken en op zoek naar fossielen, de harmonie die

een muziekworkshop verzorgt, kennis opdoen over vogels en hun omgeving samen met de vogelwerkgroep, vlaaien maken en bakken in een echt bakhuis, onder leiding van kunstenaars knutselen met natuurlijke materialen... De school als harmonisch onderdeel van het dorp waarin het respect voor de natuur en de cultuurhistorische tradities belangrijk zijn.

Ook buiten Bemelen zoeken we contact met organisaties die ons kunnen helpen met het verwezenlijken van ons ideaal, zoals o.a. het Centrum voor Natuur en Milieu Educatie in Maastricht, stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen, Limburgs Landschap, het Buurt Onderwijs en Sportproject (BOS) en beleidsmakers bij de overheid.

DE BASISCHOOL: 'OBS DE KOELBÖSCH'

De huidige basisschool is een van de scholen van de stichting jong Leren, een stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs. De school heeft dit schooljaar (2008-2009) 43 kinderen en bestaat uit drie groepen.

Het team heeft "zelfstandig werk" hoog in het vaandel. Het is belangrijk dat kinderen op jonge leeftijd verantwoordelijkheid leren nemen voor hun werk. De kinderen krijgen een dagtaak of weektaak waarop het werk staat voor die dag of een aantal dagen. Er is veel aandacht voor het individuele kind door deze manier van werken. Hebben kinderen hun dagtaak af, dan wacht hun een nieuwe uitdaging bijvoorbeeld: samen uitdagende rekenvragen oplossen, informatie zoeken voor een werkstuk, het schrijven van een werkstuk, spreekbeurt voorbereiden, verhalen schrijven of verslag doen van een gebeurtenis. Er zijn mogelijkheden voor extra oefening op de computer of met behulp van educatief materiaal dat zelfstandig gecorrigeerd kan worden.

De leerkracht werkt met korte, efficiënte instructies en heeft zo tijd voor individuele begeleiding. Verder is er een techniekcoördinator die het team begeleidt met de technieklessen. Natuur en techniek staan dicht bij elkaar, in groep 4-5-6 kijken we elke week naar het schoolprogramma 'Nieuws uit de natuur'. Dit programma zorgt voor zeer veel inspiratie op natuur - en techniekgebied. We kunnen met de ideeën direct naar buiten, de natuur in, en werken aan het begeleidende materiaal bij de uitzending. Als er extra zorg nodig is, overleggen we met ouders en zorgcoördinator en zoeken naar een passende oplossing, die ook meestal gevonden wordt.

Elk jaar krijgen de kinderen toneellessen van een dramadocente. De vrijdag voor een vakantie organiseren we een schoolbrede activiteit. Vaak zijn dat prachtige speur - en wandeltochten in de omgeving van de school waarna we met z'n allen gezellig eten. Activiteiten die ons het gevoel geven van één grote familie.

Bijzondere activiteiten zijn ook: de spreekbeurt bij de boer, met z'n allen kamperen bij de burens, de pizza-avond voor ouders, grootouders, kinderen en andere dorpsgenoten. De kinderen gaan elk jaar naar een culturele voorstelling en bezoeken instellingen zoals de veiling in Margraten, krijgen een gezonde lunch van een bekende kruidenier, doen mee aan een uitdagende quiz.

Een uitdagende school die zeer de moeite waard is.

HET TOT STAND KOMEN VAN DE BREDE, GROENE SCHOOL

De werkgroep heeft onderzoek gedaan op internet en in vakliteratuur en heeft nadat de contouren van het plan duidelijk waren contact gezocht met instellingen voor professionele kinderopvang om te polsen of uit die hoek serieuze belangstelling voor samenwerking te verwachten was. En jawel MIK ('Maatwerk In Kinderopvang') is

voornemens om komend schooljaar een *groene* buitenschoolse opvang (BSO) in het gebouw van de Koelebösch, te starten. Overigens bleek ook een andere BSO geïnteresseerd in ons initiatief. De tussenschoolse opvang op de Koelebösch was al in handen van MIK, zodat nu de hele opvang buiten school door de professionals van MIK wordt verzorgd. Men is enthousiast over het groene karakter van het plan, het voegt iets toe aan hun huidige aanbod en daarom willen ze dit samen met ons uitwerken. Volgend schooljaar is beoogd om een klankbordgroep (gebruikers / ouders) en een stuurgroep (professionals uit het veld) te starten waardoor de kwaliteit en continuïteit van de brede groene school gewaarborgd is.

Afgesproken is dat de werkgroep samen met MIK een Open Dag organiseert (op zaterdag 20 juni). Hierbij wordt het concept van de groene school getoond aan ouders, kinderen en andere belangstellenden. Er zal gezamenlijk publiciteit worden gezocht voor de groene school in het algemeen en de open dag in het bijzonder.

Ook zal de BSO in de zomervakantie een aantal activiteiten organiseren, zodat ouders met hun kinderen kunnen kennismaken met de groene opvang en het idee achter de groene school.

HET GROENE CONCEPT

We stellen de natuur, die hier zo dichtbij is, centraal. Zo brengen we een wisselwerking teweeg tussen onderwijs, natuur en dorp. In dit kader zijn er al de nodige activiteiten: wandelingen en speurtochten, sociale activiteiten in de natuur zoals kamperen in de wei, op de hei ravotten en boompje klimmen, in de winter sleeën op de Bemelerberg. De kinderen doen mee met de jaarlijkse natuur-opruimactie van vogelwerkgroep Bemelen, er is aandacht voor gezond eten (project 'schoolgruiten'), er wordt samen gekookt, gevoetbald in de wei, en de eindejaarsafsluiting is een feest voor het hele dorp.

Het 'groene concept' krijgt een zichtbare plek in het schoolwerkplan.

Als we over de 'brede groene school' spreken, dan bedoelen we de basisschool én de buitenschoolse opvang. We moeten ons realiseren dat de groene school in ontwikkeling is.

Op dit moment wordt er in kleine groepjes o.a. gewerkt aan een groen plan voor de aanpak van de speelplaats en wordt er bekeken of er op het terrein van de school een bakhuis gebouwd kan worden (eventueel verplaatsbaar). Dit bakhuis vinden we een belangrijk element in ons concept. De activiteiten die rondom dit bakhuis gaan plaatsvinden, geven aan wat we o.a. met de groene school willen: Bewust omgaan met de seizoenen. We gaan kijken bij het zaaien van de tarwe, meehelpen met het oogsten van fruit. We gaan snoeihout sprokkelen voor het stoken van de oven in het bakhuis. Samen gaan we bij de molen kijken hoe het graan gemalen wordt. We leren deeg kneden en vlaaien, broden, pizza's maken, die in het bakhuis gebakken worden. Dorpsgenoten en ouders worden uitgenodigd ook hun baksels te brengen om af te bakken in de warme oven. De kinderen van de school zijn al bezig met de aanleg van een moestuin. Er is gezaaid en de plantjes beginnen te kiemen. Binnenkort kunnen de eerste plantjes (groente en bloemen) de grond in.

Bij de werkgroep leven nog tal van ideeën voor activiteiten waarvan sommige direct uitvoerbaar zijn en andere die op de rol gezet moeten worden. Gedacht kan worden aan onder andere (willekeurige volgorde): het houden van een dier(en), een oude caravan als buitenhut, een tipi bouwen, een kikkerpoel aanleggen, buitenspellen over de aarde en duurzaamheid, knutselen met materialen uit het bos, met de schapenboer de hei opgaan, helpen met snoeien, het plaatsen van zonnepanelen enzovoort.

TOT SLOT

Veel van wat de groene school beoogt, is al in fundament aanwezig: de natuurlijke omgeving, de kleinschalige, goed georganiseerde school met veel activiteiten in het groen.

Bijzonder is, dat vanaf volgend schooljaar 2009-2010 we ook kunnen spreken van een *brede, groene* school met opvang van 8.20 uur tot plus minus 18.00 uur. De in te stellen stuurgroep en klankbordgroep zullen de kwaliteit gaan bewaken van het groene concept.

We verheugen ons op veel nieuwe lachende kinderen, ouders, dorpsgenoten, professionals en andere belangstellenden die samen genieten van de natuur en het dorp Bemelen.

de werkgroep , Bemelen mei 2009

BIJLAGE: Citaten

“De 'natuurtekortstoornis' waaraan steeds meer kinderen lijden is een zaak voor het hele kabinet.” Minister Gerda Verburg, LNV

Vraag iemand wat zijn beste jeugdherinnering is. En de mensen komen met 'de hutten die we bouwden', 'geluksgevoelens toen ze alleen in de natuur waren', en nog veel meer. 'Gun je dat je kinderen ook niet?' auteur Richard Louv.

Natuurtekort kan de symptomen van ADHD versterken, en andersom kan natuur de symptomen verlichten. onderzoekers Stephen en Rachel Kaplan

'Ieder kind tenminste één topervaring in de natuur', zou dat niet mooi zijn? Zo'n ervaring blijken ze zich te herinneren als ze volwassen zijn, niet welk level ze haalden bij hun computerspel. Burgerinitiatief www.nationaleuitdaging.nl (Staatsbosbeheer, IVN, Landschapsbeheer Nederland).

In de aanpak van actuele maatschappelijke problemen – van sociale cohesie tot gezondheid – zou natuur wel eens de verbindende schakel kunnen zijn. www.denationaleuitdaging.nl

Kinderen kijken in de eerste plaats naar wat je op een bepaalde plek kunt *doen*. Natuur is voor hen vooral doe-natuur en geen natuur waar je alleen naar mag kijken. Kees Both, auteur

Hutten bouwen is het beste medicijn
Artikel NRC 8 september 2007